

Dysfunkcja naczyń krwionośnych po chemioterapii neoadjuwantowej raka gruczołu sutkowego. Znaczenie stanu menopauzalnego i estrogenów.

Rosnąca liczba czynników ryzyka chorób układu krążenia przyczynia się do rozwoju zdarzeń kardiologicznych, takich jak choroba wieńcowa i niewydolność serca, u osób, które przeżyły nowotwór. W szczególności obecność nadciśnienia tętniczego zwiększa ryzyko zdarzeń sercowo-naczyniowych. Chemioterapia jest najpowszechniejszą terapią stosowaną w leczeniu nowotworów, znacząco zwiększając zarówno 5-, jak i 10-letnie przeżycie pacjentów. Zaobserwowano, że w tym okresie główną przyczyną zgonów osób, które wyzdrowiały z choroby nowotworowej, są choroby układu krążenia, zwłaszcza związane z nadciśnieniem tętniczym i przyspieszonym rozwojem miażdżycy, choroby wieńcowej oraz kardiotoksyczności. Wpływ chemioterapii na ryzyko sercowo-naczyniowe może wynikać zarówno z działań niepożądanych, jak również może wpływać na szlaki sygnałowe, które są krytyczne zarówno w rozwoju nowotworu, jak i w regulacji czynności naczyń.

W naszych ostatnich badaniach wykazaliśmy, w jaki sposób chemioterapia raka gruczołu sutkowego może powodować uszkodzenie naczyń u kobiet po menopauzie, wyjaśniając, dlaczego osoby, które przeżyły raka gruczołu sutkowego, najczęściej umierają z powodu chorób układu krążenia. Badając układ naczyniowy u kobiet, które przed zabiegiem mastektomii leczono chemioterapią, zaobserwowaliśmy poważną dysfunkcję śródbłonna naczyniowego u kobiet po menopauzie, co w ogromnym stopniu wpływa na zdrowie układu krążenia. Główną przyczyną tej dysfunkcji jest jeden z leków stosowanych w walce z rakiem gruczołu sutkowego: **docetaksel**. Lek ten powodował wzrost wytwarzania reaktywnych form tlenu w naczyniach poprzez podjednostki oksydazy NADPH NOX2 i NOX4 w ludzkich tętnicach. W szczególności zwiększenie poziomu NOX4 przyczyniło się do dysfunkcji.

Głównym celem proponowanego projektu jest wyjaśnienie mechanizmów patofizjologicznych, dzięki którym terapia neoadjuwantowa docetakselem przyspiesza dysfunkcję naczyń krwionośnych, ze szczególnym naciskiem na wpływ stanu menopauzalnego jako kluczowego wyznacznika zwiększonego ryzyka sercowo-naczyniowego u osób, które przeżyły raka gruczołu sutkowego.

Choroby układu krążenia są główną przyczyną zgonów mężczyzn i kobiet. Chociaż kobiety przed menopauzą są mniej narażone na choroby układu krążenia niż mężczyźni w tym samym wieku, różnica ta zanika po menopauzie. Ponadto stwierdzono, że częstość występowania raka gruczołu sutkowego jest nieco większa u kobiet po menopauzie niż u kobiet przed menopauzą. Największy wpływ na umieralność z przyczyn innych niż nowotwory miał starszy wiek i ryzyko chorób układu krążenia u kobiet po raku gruczołu sutkowego. Podczas gdy chemioterapia neoadjuwantowa powoduje uszkodzenie naczyń u kobiet chorych na raka gruczołu sutkowego po menopauzie, pacjentki z rakiem gruczołu sutkowego przed menopauzą mogą być chronione.

W proponowanym projekcie zamierzamy szczegółowo zbadać, w jaki sposób estrogeny chronią przed dysfunkcją śródbłonna wywołaną chemioterapią neoadjuwantową, wykorzystując ludzkie naczynia krwionośne i model zwierzęcy. Charakterystyka molekularna zapobiegawczego działania estrogenów w dysfunkcji naczyń wywołanej docetakselem może pomóc w identyfikacji nowych celów terapeutycznych.